

2. Грановська І.В. Сучасний стан розвитку оподаткування малого бізнесу в Україні. Економіка та підприємництво. 2021. №3. URL: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2021-3-18> (дата звернення: 26.05.2022).
3. Григоренко В.О. Удосконалення спрощеної системи оподаткування в контексті формування фінансового потенціалу території. Ефективна економіка. 2013. № 1. URL <http://www.economy.nauka.com.ua> (дата звернення: 01.06.2022).
4. Делас В. А. Актуальні проблеми та напрями реформування спрощеної системи оподаткування в Україні / В. А. Делас, А. В. Грицаюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/15209421251472.pdf> (дата звернення: 27.05.2022).
5. Іванишина О.С., Деміденко Л.С. Спрощена система оподаткування, обліку та звітності: сучасний стан та напрями її вдосконалення. Ефективна економіка. 2020. № 5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7909> (дата звернення: 25.05.2022).

УДК 657.1.655

Левицька Є.Ю., здобувач вищої освіти СВО
бакалавр, ОПП Облік і оподаткування,
науковий керівник:

Глушач Ю.С., к.е.н., старший викладач кафедри
статистики, обліку та аудиту

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, м. Харків

СВІТОВА ПРАКТИКА НІВЕЛЮВАННЯ ПОДВІЙНОГО ОПОДАТКУВАННЯ

Глобалізація, як один з найголовніших процесів в світовій економіці, обумовлює необхідність іноземних країн до взаємодії та співробітництва, що породжує проблему подвійного оподаткування.

Явище подвійного оподаткування виникає у разі обкладення таким самим або аналогічним податком одного об'єкта оподаткування платника податків за окремий податковий період. Причина виникнення подвійного оподаткування криється у відмінностях податкового законодавства країн світу, в особливостях їх податкових систем, різному рівні економічного розвитку і, відповідно, податкового тягара. Суперечності між податковими законодавствами двох або більше країн і спричиняє подвійне оподаткування.

Наслідком подвійного оподаткування є зниження потоку інвестицій і економічної активності підприємств, що призводить до підвищення цін на товари і послуги та скорочення доходів до бюджету країн. Саме тому у нівелюванні подвійного оподаткування зацікавлені як платники податків, так і уряд. Результатом бездіяльності у проблемі усунення подвійного оподаткування може бути великий податковий тягар, через який будь-яка економічна активність в країні і поза її межами буде економічно недоцільною.

Проблема подвійного оподаткування виникає у зв'язку з оподаткуванням доходів громадян, що отримані як з території держави, так і за її межами. Для узгодження питань щодо правил оподаткування таких доходів законодавством країн застосовуються поняття податкового резидента та нерезидента.

Згідно до світової практики, в більшості випадках держави визначають податкове резидентство виходячи із загальновизнаних правил. Наприклад, у Італії, Норвегії, Іспанії, Португалії, Швеції та Німеччині задля статусу резидента треба проживати на території країн більше 183 днів у кожному календарному році. Визначення податкового резидентства в Україні регулюється ст.1 Закону України “Про податок з доходів фізичних осіб”, згідно якому резидентом є фізична особа (зокрема, громадянин України, громадянин іноземної держави або взагалі без громадянства), яка має місце проживання в Україні. Також до загальних принципів визначення статусу резидента можна віднести “центр життєвих інтересів” - якщо особа постійно проживає

закордоном, вона буде вважатися резидентом, у разі якщо має тісні особисті або економічні зв'язки в Україні.

Визначення резидентства для юридичних осіб також має відмінності. Так, у Великобританії компанією-резидентом буде вважатися та компанія, діяльність якої керується та контролюється з території країни. Податкова система США поділяє юридичних осіб на місцеві та іноземні компанії. У випадку місцевих компаній, то корпоративна особа буде розглянута як резидент США якщо вона була утворена за федеральними законами або за законами одного із штатів. Щодо України, то відповідно до ст.141.4.2 ПКУ [1] резидентами будуть вважатися ті юридичні особи, які діють відповідно до законодавства країни та мають місцезнаходження на її території.

Явище подвійного оподаткування визначають як норми уникнення, що містяться у національному законодавстві держав, так і як норми уникнення згідно міжнародних договорів. Світова практика свідчить, що здебільшого проблему нівелювання подвійного оподаткування вдається вирішувати за допомогою міжнародних угод. [2, с. 2]. Перше співробітництво держав у сфері оподаткування почалося ще в XIX столітті: між Францією та Бельгією (1843 р.) та між Бельгією та Голландією (1845 р.). Наразі міжнародне подвійне оподаткування нівелюється шляхом підписанням між державами податкових угод (конвенцій). За своєю формою вони дотримуються структури Типової податкової конвенції, розробленою Організацією економічного співтовариства і розвитку. В ній висунуто основні засади й засоби нівелювання подвійного оподаткування, в основі яких принцип постійного місцезнаходження: будь-який дохід, отриманий за кордоном, обкладається податком органами країни, де проживає і здійснює економічну діяльність суб'єкт оподаткування [3, ст. 1].

На теперішній час функціонує більше ніж 1000 міжнародних угод, що управляють питанням оподаткування. Наприклад, Польща підписала угоди про нівелювання подвійного оподаткування з більше ніж 60 державами. Як було викладено, основним критерієм оподаткування в США є принцип

місцезнаходження. Місцевими фірмами визнаються ті, які юридично зареєстровані на території штатів, а іноземними корпораціями вважаються ті корпорації, що зареєстровані за межами США. Принцип місцезнаходження визначає: якщо розташована поза межами штатів філія американською ТНК не є її відділенням, а окремо зареєстрованою за кордоном, то прибутки такої філії не будуть розглядатися як об'єкт оподаткування у США.

Стосовно України, то нині країна ратифікувала 74 міжнародні договори про нівелювання оподаткування [4]. Відповідно до цих договорів, українці, які тимчасово працюють за межами країни, а також іноземці, що працюють в Україні, платять податки лише в країні працевлаштування.

Підсумовуючи викладене, варто наголосити, що безперешкодний рух інвестицій, капіталу, товарів і послуг в світовому економічному просторі провокує проблеми подвійного оподаткування. Світова практика давно сформувала шлях нівелювання суперечностей на основі питань оподаткування-міжнародні податкові конвенції. Головною метою міжнародних податкових договорів є стимулювання економічної діяльності, зокрема збільшення капіталу.

Глобалізація міжнародного ринку товарів і послуг, стимулювання інтеграційних процесів у сфері вирішення питань подвійного оподаткування стали складовими міжнародного фіскального управління.

Література

1. Податковий кодекс України від 27.05.2022 № 2755-VI//Верховна Рада України - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 28.05.2022)
2. Демянчук Ю.Г. Методи уникнення міжнародного подвійного оподаткування // Часопис Національного університету “Острозька академія”. Серія “Право”. – 2011. – № 1 (3). – С. 1–13. – Режим доступу: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2011/n1/11dyhmpo.pdf> (дата звернення 29.05.2022)

3. Вісник МСФЗ. Світовий досвід. Українська практика. №//Короткий опис
номери. Режим доступу:
https://msfz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/FZZ00128(дата звернення
30.05.2022)//
4. Міжнародні договори України про уникнення подвійного
оподаткування//Міністерство Фінансів України- Режим доступу:
https://mof.gov.ua/uk/international_agreements_of_ukraine_on_avoidance_double_taxation-543 (дата звернення 23.05.2022)

УДК 657

Глушач Ю.С., к.е.н., старший викладач кафедри
статистики, обліку та аудиту
Мурадова К.З., здобувач вищої освіти СВО
бакалавр, ОПП Облік і оподаткування,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

ПОДАТКОВА СИСТЕМА ЯК ДВИГУН ВИРІШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ

Вирішення екологічних проблем дуже складне і важливе завдання для кожної сучасної держави, оскільки існує постійний взаємозв'язок між економікою, середовищем та суспільством. Одним з ефективних засобів для поліпшення екологічного стану в країні є податкова система.

Фіскальна політика – це найсильніший інструмент, яким може користуватися держава для того, щоб регулювати її показники і покривати витрати. З цього виходить, що більшість країн світу стимулюють підвищення власних екологічних показників через податки. Яскравими прикладами серед таких держав є Китай, Індія та Данія.